

и снабдена съ коне и съ всички военни припаси. Старитѣ българи били войнственъ народъ и обръщали голѣмо внимание на военната организация. Отъ отговоритѣ на папа Николай къмъ българитѣ се вижда, че старъ български обичай билъ: прѣди да се трѣгне на война върховната властъ натоварвала единъ вѣренъ, опитенъ и благоразуменъ мжжъ да прѣгледа на всѣкиго коня, оржието и другитѣ потрѣбни припаси за войната; ако се открияло у нѣкого че всичко не е въ добъръ редъ и достатъчно, той веднага се осжждалъ на смъртъ²¹⁵. Съ сжщото наказание, нѣма съмнѣние се наказвалъ и онзи боляринъ, който отказвалъ да отиде на война, или който не билъ добръ пригответилъ дружината си. Въ една словѣнска компилация отъ разни византийски закони, която е запазена въ единъ покъсенъ ръкописъ, има и една наредба за войската; тя гласи: „Се же стареишее отъ многихъ оузаконоположи се. Егда иматъ бранъ бити, сѣи воиска: всаки кнезь и воивода и волгаринъ да прѣидеть съ воискомъ своомъ ка царюу своемуу гдѣ любо воудеть и всаки волгаринъ или властелинъ иже не прѣидеть са воискомъ своомъ на бранъ ка царюу, да лишить се люто живота, и именѣа его вса воудоуть царева, аште би било царевѣ повеленіе, и онъ би небрегалъ того, да лишить се своего живота²¹⁶“. Поради това всѣки боляринъ веднага слѣдъ обявяването на войната и позива на владѣтеля бързалъ своеврѣменно да се намѣри на опрѣдѣленото мѣсто заедно съ дружината си и слѣдъ това подъ началството на владѣтеля или на назначения отъ него воивода да воюва. Въ войнитѣ на князь Крума, както и на неговитѣ прѣдшественици и наслѣдници, взимали участие съ дружинитѣ

²¹⁵ Responsa, cap. 40

²¹⁶ Новаковић Ст. Глас, I, 11.